

УДК 343.8

Л. П. Оніка

СОЦІАЛЬНО-ВИХОВНА РОБОТА ІЗ ЗАСУДЖЕНИМИ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ ЖІНКАМИ ТА НЕПОВНОЛІТНІМИ

Проблему соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі жінками й неповнолітніми досліджували такі вчені, як В.В. Голіна, І.М. Даньшин, О.М. Джу-жа, І.І. Карпець, В.О. Корчинський, О.Г. Колб, Є.В. Кузнецов, В.І. Курляндський, Є.М. Моїсєєв, О.С. Міхлин, В.С. Наливайко, В.Г. Панасевич, С.С. Степичев, А.Х. Степанюк, М.О. Стручков, В.В. Скибицький, О.В. Таволжанський, С.Я. Фаренюк та інші.

Метою статті є дослідження теоретичних і практичних питань удосконалення соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі, а також аналіз форм і методів соціально-виховної роботи з ними.

Розглядаючи інститут соціально-виховної роботи, необхідно з'ясувати, що вкладається в зміст цього поняття, а також поставлені перед ним цілі. Під час дослідження названої проблеми з'ясовано, що ні в науковій літературі, ні в законодавчих актах взагалі не сформульовано однозначне й чітке визначення цього поняття.

Так, за чинним Кримінально-виконавчим кодексом України (далі – КВК України) під соціально-виховною роботою розуміється цілеспрямована діяльність персоналу органів та установ виконання покарань та інших соціальних інституцій для досягнення мети виправлення й ресоціалізації засуджених.

Відповідно до ст. 123 КВК України соціально-виховна робота спрямована на формування та закріплення в засуджених прагнення до зайняття суспільно корисною діяльністю, сумлінного ставлення до праці, дотримання вимог законів та інших прийнятих у суспільстві правил поведінки, підвищення їхніх загальноосвітнього й культурного рівнів.

Для визначення змісту соціально-виховної роботи в основу варто покласти підхід національних і зарубіжних фахівців, який полягає в його умовному розчленуванні на різні категорії. Зокрема, І.Б. Ускачова зазначає, що соціальна та виховна робота із засудженими до позбавлення волі є самостійними видами діяльності, спрямованими на досягнення основної мети – виправлення засуджених [2].

Зазвичай соціальна робота являє собою професійну діяльність, спрямовану на підтримання й надання кваліфікованої допомоги будь-якій людині, групі людей, громаді, що розширює або відновлює їх здатність до соціального функціонування, сприяє реалізації громадянських прав, запобігає соціальному виключенню.

У свою чергу виховання – це планомірний і цілеспрямований вплив на свідомість та поведінку людини з метою формування певних настанов, принципів, ціннісних орієнтацій, підготовки її до виконання тієї чи іншої спільної ролі, вироблення в неї необхідних для цього якостей [3, с. 347–348].

Під час організації соціально-виховної роботи з особливою категорією засуджених – жінками та неповнолітніми – необхідно враховувати, що саме в позбавленні волі засуджені сприймають найбільш гостро.

Проведене дослідження показало, що більшість засуджених виділили лише два чинники: 42,8% осіб відповіли, що їх бентежить сам факт ізоляції, 38,5% опитаних звикли до умов позбавлення волі. Суперечність покарання у вигляді позбавлення волі виявляється в тому, що є бажаною, з одного боку, швидка адаптація засуджених до умов місця позбавлення волі для проведення з ними ефективної соціально-виховної роботи, а з іншого – повна адаптація, тобто засуджений починає вважати, що нічого надприродного в такому середовищі немає, а це у свою чергу ускладнює процес виправлення.

Державний департамент України з питань виконання покарань (далі – ДДУПВП) пропонував водночас різні форми роботи із засудженими залежно від виду відділення: у відділеннях категорії «А» соціально-виховна робота відбувалась в індивідуальному порядку, у відділеннях «Б» – у групових формах у межах локальної дільниці відділення, у відділеннях категорії «В» – у масових формах за межами локальної дільниці відділення (клуби, спортмайданчики, спеціально обладнані кімнати).

До основних методів соціально-виховної роботи із засудженими варто віднести бесіду, консультування, пояснення, розповідь, лекцію, інструктаж. Саме в них виявляється така специфічна риса соціально-виховної роботи, як зовнішній вплив на засуджених.

Під час обрання тієї чи іншої форми або методу соціально-виховної роботи варто враховувати також специфіку окремих категорій засуджених в установах виконання покарань, зокрема, за критерієм уразливості.

Особливими категоріями засуджених, які мають специфіку постпенітенціарної соціалізації та, відповідно, потребують більшої уваги як на етапі підготовки їх до звільнення, так і під час постпенітенціарного супроводу, Державна пенітенціарна служба України визнає неповнолітніх, жінок, осіб похилого віку, засуджених, які ВІЛ-інфіковані та хворі на туберкульоз [4, с. 16].

Останнім часом дедалі більше неповнолітніх засуджених, які відбувають покарання у виховних колоніях, мають відхилення в розумовому, фізичному й психічному розвитку. Так, від 57% до 76% неповнолітніх злочинців мали психічні аномалії. Найбільш поширеними психічними аномаліями є психопатичний розвиток і психопатії (59,6%), залишкові прояви органічного ураження мозку та інтелектуальна недостатність (44%) [5, с. 54–55].

Значна кількість неповнолітніх мають високий рівень соціальної й педагогічної занедбаності, є соціально дезадаптованими. Це виявляється в порушенні норм моралі та права, в асоціальних формах поведінки й деформації системи внутрішньої регуляції, ціннісних орієнтацій, соціальних настанов, соціального розвитку. Їхній поведінці дуже часто властива імпульсивність, спонтанність, агресивність. Частина неповнолітніх засуджених мають схильності до вживання алкоголю, інших психоактивних речовин, що призводить до зниження інтелекту та інших проблем, пов'язаних з органічним ураженням головного мозку. Висока частка підлітків виховувались у сім'ях без батьків (сироти, напівсироти) або в неблагополучних сім'ях, багато з них втратили соціально корисні зв'язки або ж такі зв'язки є нестійкими.

Багато неповнолітніх до потрапляння в колонію проживали в закладах державної опіки (інтернатах) або закладах соціального захисту дітей тимчасового перебування (притулках для дітей, центрах соціально-психологічної реабілітації дітей). Більшість із них не здійснюють прогнозування майбутнього та не мають навичок аналізу.

Зазначене ускладнює процес формування необхідних компетенцій у вихованців колоній для неповнолітніх до звільнення та вимагає врахування всіх цих обставин під час оцінки потреб засудженого й складання індивідуального плану роботи з ним [4, с. 17].

Розглядаючи категорію таких засуджених, як жінки, варто вказати, що вони складніше адаптуються до життя на свободі, оскільки більшість із них не мають куди повертатись, втратили сім'ю, зв'язки з дітьми, інші соціальні зв'язки. Жінки здебільшого значно більше переживають розлучення із сім'єю та її розпад. А оскільки саме на жінці часто лежить відповідальність за родину та дітей, то факт її ув'язнення може спричинити проблеми не лише для неї, а й для всіх членів її родини. Сім'я найчастіше відіграє роль стримуючого фактора, що підтримує позитивну поведінку жінки як у межах колонії, так і після звільнення.

Засуджена жінка, у якої сім'я збереглася, активніше вирішує питання влаштування свого життя на волі та рідше вчинює повторні злочини. Багато жінок, які відбувають покарання, не вміють адекватно оцінювати свої можливості, що зумовлюється завищеною чи заниженою самооцінкою.

Перебування в місцях позбавлення волі може викликати в жінок комплекс психічних станів у вигляді туги, фрустрації, відчаю, безнадії. Такі психічні стани певною мірою впливають на фізичний стан організму, що у свою чергу ще більше впливає на психіку. Найтяжчих змін у психіці зазнають ті жінки, які відбули терміни покарання 5 років і більше [6, с. 24–25].

Варто виокремити становище в ув'язненні вагітних жінок та жінок із новонародженими дітьми. Діти до 3 років перебувають у будинках дитини. Жінки, які звільняються з місць позбавлення волі, маючи маленьку дитину, мають додаткові труднощі, пов'язані з адаптацією до життя на волі, і потребують особливої підтримки, соціально-психологічного, юридичного супроводу, медичного догляду, а також роботи, спрямованої на попередження відмови від дитини.

Серед трьох основних форм соціально-виховної роботи із засудженими – індивідуальної, масової та групової – найбільш широке застосування отримала саме групова форма. Для того щоб вказана форма здійснювала найбільш ефективний вплив на засуджених, ключове значення мають правила її організації, зокрема, порядок розподілу засуджених на групи. Тому доцільно відійти від практики формування відділень засуджених на підставі можливості залучення засуджених до праці та їхньої трудової кваліфікації, а здійснювати розподіл засуджених з огляду на схожість їхніх особистісних якостей.

Що стосується форм соціально-виховної роботи, то їх обрання залежить безпосередньо від застосовуваного методу, однак перевагу варто надавати все-таки груповим та індивідуальним формам, що є більш ефективними для «адресного» впливу на особу.

Що стосується безпосереднього надання допомоги засудженим, у тому числі й певних видів соціального забезпечення, то це питання врегульоване в інших нормах, наприклад, у ст. ст. 8, 108, 156, 157 КВК України тощо. У науковій літературі вказується, що одним з основних заходів, який суттєво вплинув на становлення й розвиток інституту надання допомоги засудженим і соціальної роботи в установах виконання покарань, можна вважати введення в зазначених установах наприкінці 50-х рр. XX ст. загонової системи. Так, замість попередніх культурно-виховних частин забезпеченням життєдіяльності засуджених і наданням їм допомоги в період відбування покарання став займатись начальник загону (атестований співробітник виправно-трудової установи). Згодом із метою надання допомоги начальнику загону в роботі із засудженими, які готувались до звільнення, в організаційно-управлінську структуру виправно-трудової установи було введено посаду інспектора з трудового й побутового влаштування засуджених, на якого покладался обов'язок щодо виконання ст. 116 Виправно-трудового кодексу УРСР 1970 р., яка закріплювала процедуру побутового влаштування та працевлаштування осіб, звільнених від покарання. Тобто соціальна допомога засудженим розглядається в контексті названих норм.

Водночас пропонується перенесення акценту на категорію «виховна робота» з наданням терміну «соціальний» виключно спрямовального характеру вимагає уточнення низки моментів, важливих для визначення змісту цього поняття. Складно погодитись із поширеною в науці кримінально-виконавчого права думкою про фактичну тотожність понять «виховна робота» та «виховання». Якщо розглядати соціальну й виховну роботу в часі, то варто зазначити, що виховання орієнтоване на далеку перспективу, спрямоване на причинне обумовлення майбутньої діяльності, це завжди підготовка до вирішення якогось іншого завдання, яке не збігається з тим, що вирішується в конкретний момент, вона винесена «за дужки» актуальної діяльності особи (колективу).

«Виховання» та «виховна робота» первинно були характерними категоріями педагогіки. На підставі розробок цієї галузі наукових знань доведено, що за своїм обсягом поняття «виховання» значно ширше за поняття «виховна робота», оскільки виховна робота проводиться планомірно та під нею розуміється зовнішній вплив на особу, а виховання не завжди є планомірним і пов'язується не лише із зовнішнім впливом, а й із внутрішніми змінами суб'єкта, його саморозвитком. При цьому процес розвитку в людини певних якостей, здібностей і переконань завжди входить до змісту поняття «виховання», проте не входить до змісту поняття «виховна робота». Крім того, поняття «виховання» включає всю сукупність впливів на людину оточуючих і суспільних інституцій у різних ситуаціях повсякденного життя й організованої діяльності. Поняття «виховна робота» вказує тільки на такі впливи на особу, які здійснюються спеціалістами в певних установах чи закладах. З деякою умовністю виховну роботу визнають особливим видом виховання, що вимагає спеціальної підготовки, упорядкування діяльності та суворої організації. Спільною ознакою як виховної роботи, так і виховання називають цілеспрямованість здійснення та зумовленість соціальними потребами.

На нашу думку, вартими уваги є такі тези: 1) виховна робота входить до змісту виховання; 2) виховна робота, на відміну від виховання, не має імперативного

зв'язку з внутрішніми змінами в особистості як обов'язковим наслідком її впровадження. На цій підставі не витримує жодної критики норма ст. 124 КВК України («Основні напрями, форми і методи соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі»), за якою виховання (а точніше, його певні види) віднесено законодавцем до напрямів, форм і методів соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі: «У колоніях проводиться моральне, правове, трудове, естетичне, фізичне, санітарно-гігієнічне виховання засуджених, а також інші його види, що сприяють становленню їх на життєву позицію, яка відповідає правовим нормам і вимогам суспільно корисної діяльності».

Зайву плутанину щодо питання змісту виховної роботи для практиків та спроби покладання на персонал установ виконання покарань не властивих їм функцій вносять посилення, висловлені в багатьох наукових джерелах, щодо необхідності зміни особистісних характеристик засудженого або, як ми вже згадували, докорінної зміни сформованих антигромадських та антиморальних поглядів, тенденцій, схильностей, звичок, а також в одночасному формуванні нової поведінки, що відповідає суспільним і моральним вимогам до особистості людини. Подібні погляди на виховну роботу нині є досить поширеними. Так, С.В. Лучко вказує, що стосовно осіб, які відбувають покарання в установах виконання покарань, об'єктом впливу є особистість, яка має помилкові погляди й переконання, нерідко негативні риси. Виховання таких осіб припускає подолання в них стійкої системи негативної поведінки, відкритого чи прихованого внутрішнього опору зміні духовного світу, цінностей, особистісних якостей і рис характеру. С.І. Скоков визначає виховну роботу як систему педагогічно обґрунтованих заходів, спрямованих на корекцію поведінки засуджених із метою досягнення позитивних інтелектуальних, духовних і фізичних змін у їх особистості та усунення особистісних деформацій.

Не зупиняючись детально на розгляді мети й завдань соціально-виховної роботи, зауважимо лише, що подібний підхід є цілком виправданим, оскільки визнання завданням соціально-виховної роботи забезпечення зміни особистості орієнтуватиме персонал установ виконання покарань на витрачення зусиль для реалізації завідомо недосяжної мети. Ще раз наголосимо: у ст. 123 КВК України йдеться про необхідність проведення із засудженими соціально-виховної роботи, що має обмежені рамки та в жодному разі не вимагає досягнення цілей і завдань щодо корекції особистості, а не про здійснення виховання.

Окреслений підхід не відкидає таку ознаку соціально-виховної роботи, як цілеспрямованість. Цілеспрямованість – одна з найважливіших характеристик соціально-виховної роботи, оскільки вона являє собою категорію, що виражає цілеспрямований вплив конкретного суб'єкта визначеними засобами на об'єкт для одержання необхідного результату. Щодо цього А.Х. Степанюк зазначав, що досить вдалим є визначення в ч. 1 ст. 123 КВК України соціально-виховної роботи саме як «цілеспрямованої», а не доцільної діяльності «персоналу органів та установ виконання покарань та інших соціальних інституцій для досягнення мети виправлення й ресоціалізації засуджених» [7, с. 60–94].

Перебування людини в умовах позбавлення волі зумовлює існування всіх названих видів залежності: засуджений поміщується до певної групи, зобов'язаної під-

корюватися встановленим у чинному законодавстві правилам поведінки; доступ до отримання інформації в нього обмежений та залежить як від персоналу, так і від самих засуджених та інших осіб, які потраплять в установу за певних умов. Особа також підпадає під владну залежність від персоналу установ виконання покарань. Обмеження незалежності проявляється у звуженні можливостей спілкування засуджених із певним колом осіб, а також у необхідності пристосовувати свої акти поведінки до вимог режиму, підкорятись персоналу колонії. Щоправда, життя в суспільстві завжди припускає необхідність дотримання встановлених правил поведінки. Однак у місцях позбавлення волі має місце більша залежність засуджених порівняно із життям в умовах вільного співжиття. Правила режиму позбавлення волі побудовані з розрахунку на те, щоб поставити засудженого в певні межі поведінки, саме через реалізацію яких повинні досягатись цілі покарання. Самостійність суджень і вчинків засуджених обмежується також їх оточенням, зокрема й персоналом установи, проте позитивний результат від наведених впливів матиме місце лише в тому разі, якщо залежність буде здійснюватись саме від персоналу та матиме позитивну спрямованість, а не від інших, зокрема негативно спрямованих засуджених.

При цьому мотивація все одно завжди є внутрішньо зумовленою, тобто базується на внутрішній мотивації, однак залежить від зовнішніх впливів. Обставини, умови, ситуації мають значення для мотивації лише тоді, коли стають значущими для людини, для задоволення потреби, бажання. Зовнішня мотивація (стимули, ситуації тощо) іноді може впливати на поведінку людини, не змінюючи внутрішню мотивацію, а лише активізуючи її. Справді, за достатнього впливу й тривалості тиску акти, що вчиняються спочатку лише завдяки мотиваційній дії покарань і нагород, у подальшому виконуються вже без їх тиску, за звичкою; і навпаки, утримання або терпіння певного акту спочатку можливе лише завдяки санкціям, а потім робиться «нормальною звичкою» та виконується спонтанно.

Водночас у соціальній психології доведено, що жодні зовнішні впливи самі по собі не можуть спричинити активність людини. Розвиток особистості у взаємодії із соціумом є процесом, коли під час відображення, ціннісного відношення та засвоєння соціального досвіду здійснюється перехід від абстрактної можливості володіти соціальним статусом до реальної можливості й перетворення останньої на регулятор соціального процесу, на дійсність як результат, як сукупність усіх реалізованих можливостей, наданих людині. Таким чином, упроваджуваний у ході соціально-виховної роботи зовнішній вплив не спроможний стовідсотково забезпечити бажану зміну засудженого, з огляду на що зосередження на досягненні завідомо абстрактного й нереального завдання спричиняє ускладнення в проведенні практичної діяльності. Отже, реально досяжною метою соціально-виховної роботи може виступати зміна лише зовнішнього складника мотивації. Досягнення такого результату саме по собі стане однією з основних передумов для формування життєвих компетентностей, виправлення й ресоціалізації в майбутньому. Внутрішні зміни, безперечно, також можуть наставати, проте це буде результат не лише цілеспрямованої соціально-виховної роботи, а й застосування комплексу інших засобів виправлення.

З огляду на викладене кінцевим результатом, бажаною реальною метою соціально-виховної роботи має стати створення необхідних умов для формування життєвих (людських) компетенцій засудженого, бажання та можливості діяти в конкретній життєвій ситуації відповідно до власних цінностей, ставлень і переконань, що відповідають позитивним цінностям суспільства. Подібним чином визначається мета соціально-виховної роботи із засудженими: основною метою соціально-виховної роботи є формування й розвиток у засуджених якостей і навичок, що стимулюють зацікавленість у виправленні, прагнення до зайняття суспільно корисною діяльністю, дотримання прийнятих у суспільстві встановлених правил поведінки.

Із цього в засудженого виникає прагнення до зайняття суспільно корисною діяльністю, сумлінного ставлення до праці, дотримання вимог законів та інших прийнятих у суспільстві правил поведінки, підвищення їхніх загальноосвітнього й культурного рівнів; соціально-виховна робота виступає бажаним вираженням (формою) внутрішніх змін засудженого, а її формування означає запровадження та застосування в процесі виконання покарання певного набору явищ, здатних забезпечити названі зміни. Інакше кажучи, унаслідок проведення соціально-виховної роботи в засудженого має сформуватись прагнення до певної моделі соціально-значущої поведінки. При цьому наведені в законі ознаки (наприклад, заняття суспільно-корисною діяльністю, сумлінне ставлення до праці, дотримання вимог законів та інших прийнятих у суспільстві правил поведінки, потреба в підвищенні загальноосвітнього й культурного рівнів) фактично являють собою базові риси соціально-професійної компетентності людини, саме умови для формування яких повинні бути створені в результаті проведення соціально-виховної роботи. Не дають вичерпної відповіді на це питання також відомчі акти ДДУПВП і Державної пенітенціарної служби України. Так, в основному документі, що регламентує вихідні засади здійснення соціально-виховної роботи, – Положенні про відділення соціально-психологічної служби установи виконання покарань, затвердженому Наказом ДДУПВП від 17 березня 2000 р. № 33, спочатку передбачалось обов'язкове проведення із засудженими соціально-психологічної роботи, спрямованої на формування в них правослужняної поведінки та стимулювання становлення на життєву позицію, яка відповідає соціальним нормам; проте в подальшому ця вимога була замінена положенням про проведення із засудженими соціально-виховної роботи для досягнення мети їх виправлення й ресоціалізації. На цьому й зупинились розробники зазначеного нормативно-правового акта щодо розкриття змісту досліджуваного напрямку роботи із засудженими [8, с. 83–86]. У Правилах внутрішнього розпорядку установ виконання покарань також міститься посилання лише на спрямування соціально-виховної роботи із засудженими до арешту: формування та збереження соціально-корисних навичок, нейтралізацію негативного впливу умов ізоляції на особистість засуджених, профілактику й попередження їхньої агресивної поведінки щодо персоналу, інших засуджених та щодо себе, усвідомлення провини за вчинені злочини та розвиток прагнення до відшкодування заподіяної шкоди. Подібне розуміння названої діяльності, по-перше, не стосується засуджених до позбавлення волі, а по-друге, взагалі не відповідає положенням ст. 123 КВК України, у якій вказуються децю інші цілі.

Базуючись на викладеному матеріалі, варто констатувати, що в науці кримінально-виконавчого права бракує єдиного підходу до визначення мети соціально-виховної роботи із засудженими жінками та неповнолітніми. Безперечно, об'єднання всієї сукупності засобів, застосовуваних у соціально-виховній роботі із засудженими до позбавлення волі, під єдиною й чіткою метою, що визначена в статті, сприятиме підвищенню ексекутивного процесу.

Література

1. Кримінально-виконавчий кодекс України : Закон України від 11 липня 2003 р. № 1129-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 3–4. – Ст. 21.
2. Ускачева И.Б. Правовое регулирование социальной и воспитательной работы с осужденными в местах лишения свободы : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право» / И.Б. Ускачева [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.disserscat.com/content/pravovoe-regulirovanie-sotsialnoi-i-vospitatelnoi-raboty-s-osuzhdennymi-v-mestakh-lisheniya-#ixzz2d4MtvYf8>.
3. Педагогика : [учеб. пособие для студ. пед. вузов и пед. колледжей] / под ред. П.И. Пидкасистого. – 2-е изд. – М. : Педагогическое общество России, 1996. – 603 с.
4. Підготовка до звільнення осіб, які відбувають покарання у виді обмеження або позбавлення волі на певний строк, у тому числі неповнолітніх : [метод. посібник] / [В.М. Вовк, Т.В. Журавель, В.М. Калівшко та ін.] ; за заг. ред. Т.В. Журавель, Ю.В. Пилипас. – К. : Версо-04, 2012. – 168 с.
5. Максимова Н.Ю. Соціально-психологічні аспекти проблеми гуманізації судочинства та кримінально-виконавчої системи / Н.Ю. Максимова. – К. : ЗАТ «ВПОЛ», 2005. – 100 с.
6. Безпальча Р.Ф. Технології роботи з ув'язненими / Р.Ф. Безпальча. – К. : Главник, 2007. – 112 с.
7. Стан правосвітньої діяльності в установах виконання покарань: досвід організації роботи на прикладі Чернігівської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://document.ua/stan-pravoosvitnoyi-dijalnosti-v-ustanovah-vikonannja-pokara-doc163593.html>.
8. Таволжанський О.В. До питання змісту соціально-виховної роботи з засудженими до позбавлення волі / О.В. Таволжанський // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». – Ужгород : ВД «Гельветика», 2013. – Вип. 22. – Ч. 2. – Т. 3. – С. 83–86.

Анотація

Оника Л. П. Соціально-виховна робота із засудженими до позбавлення волі жінками та неповнолітніми. – Стаття.

Попередження злочинності – запорука реалізації однієї з головних функцій держави. Така діяльність повинна мати всебічний і системний характер, однак, як і в будь-якій іншій діяльності, ефективний вплив буде здійснюватись на ті структурні елементи, які утворюють злочинність як таку, тобто безпосередньо на злочинців, які вчинили злочин. На загальнодержавному рівні визнано, що низький рівень організації соціально-виховної та психологічної роботи із засудженими не забезпечує умови для ефективної індивідуальної корекції їх поведінки, для виправлення й ресоціалізації засуджених, приводячи в підсумку до значної кількості випадків рецидиву.

Ключові слова: соціально-виховна робота, засуджені жінки, виправлення, ресоціалізація, позбавлення волі.

Аннотация

Оника Л. П. Социально-воспитательная работа с осужденными к лишению свободы женщинами и несовершеннолетними. – Статья.

Предупреждение преступности – залог реализации одной из главных функций государства. Такая деятельность должна иметь всесторонний и системный характер, однако, как и в любой другой деятельности, эффективное воздействие будет осуществляться на те структурные элементы, которые образуют преступность как таковую, то есть непосредственно на преступников, совершивших преступление. На общегосударственном уровне признано, что низкий уровень организации социально-воспитательной и психологической работы с осужденными не обеспечивает условия для эффективной индивидуальной коррекции их поведения, для исправления и ресоциализации осужденных, приводя в итоге к значительному количеству случаев рецидива.

Ключевые слова: социально-воспитательная работа, осужденные женщины, исправление, ресоциализация, лишение свободы.

Summary

Onika L. P. Social and educational work with condemned to imprisonment for women and minors. – Article.

Crime prevention is the key to the realization of one of the main functions of the state. Such activities should be comprehensive and systemic in nature, but, as in any other activity, effective action will be carried out on the structural elements that form the crime as such, that is just the perpetrators of crime. At the national level, it recognized that the low level of organization of social, educational and psychological work with convicted does not provide conditions for effective individual correction of their behavior, to correct and re-socialization of convicts, leading eventually to a significant number of cases of relapse.

Key words: social and educational work, women prisoners, corrections, resocialization, imprisonment.